

Slourenski dom

Ste. 61

Z ilustrirano prilogo „Teden v slikah“

Seto II.

Franco je odšel na madridska bojišča

Salamanca, 16. marca. c. Gen. Franco, državni glavar nacionalistične Španije in vrhovni poveljnik nacionalističnih oboroženih sil, je včeraj dopoldne odpotoval iz Salamance na bojišča pred Madridom, da si ogleda, za koliko so njegovi oddelki v zadnjih dneh napredovali. Generala Franca spremlja ves njegov štab. Franco obisk madridske fronte dokazuje, da je položaj na vseh bojiščih za nacionaliste ugoden in ne more biti govora o kakih uspešnih vladnih oddelkih.

Vse ceste iz Madrida presekane

Salamanca, 16. marca. AA. DNB: Nacionalistična radio postaja objavlja, da so trije oddelki v nedavnem zaletu zavzeli sovražne postojanke in v zaletu zavzeli mesto Armuno, ki je jugovzhodno od Guadalajare na cesti Madrid-Guadalajara-Huesca. Sedaj so presekane vse ceste, ki vodijo iz Madrida.

Uradno poročilo o stanju na bojiščih se glasi: Na asturski fronti so nacionalisti odbili hud napad pri Buenavista, Cadeljoda in Arganzo. Rdeči so imeli hude izgube.

Na fronti pri Guadalajari: Ves dan so bile včeraj hude borbe. Vsi sovražni napadi so bili odbiti.

Fronta ojačane divizije pred Madridom: Prodiranje naših čet pri Jarami se nadaljuje. Potisnili smo svojo fronto za 4 km naprej. Naše čete so že nad slapovi Butarona. Rdeči so pustili na bojišču 200 mrtvih.

Na južnem bojišču smo odbili več hudih napadov na Villa Nuevo del Duque. Sestrelili smo 10 sovražnih lovskih letal. Tri letala so bila ruskega izvora, sedem pa tipa Certis.

Nacionalistična letala so vrgla na mnogo mest, ki so še v rokah pristašev vlade, velikanske količine letakov, v katerih svetujejo civilistom, da se o pravem času rešijo pred začetkom bojev okoli teh mest.

Salamanca, 16. marca. AA. DNB: Na vseh odsekih fronte pri Guadalajari je včeraj oživila dejavnost čet, ker se je vreme zboljšalo. Borba je zelo huda v odseku severno od Torija. V mesta, ki smo jih osvobodili, že vozijo živež in vse potrebno, ker so jih sovražniki pred odhodom čisto oropali. Govori se, da je v Madridu prišlo do krvavih spopadov med anarhisti in sindikalisti.

Madrid se mora razstreliti

Madrid, 16. marca. o. V nedeljo je imela v Madridu znana komunistična poslanka Dolores Ibaruri dli La Pasionaria shod, ki se ga je udeležilo veliko število prebivalcev. V svojem govoru je komunistična poslanka dejala, da od Madrida ne sme ostati kamen na kamenu, če ga bo treba izprazniti pred nacionalističnimi četami. Takoj, ko se bo pokazala nevarnost, da bi nacionalisti zavzeli mesto, je treba razstreliti vse javne zgradbe, muzeje,

galerije, Escorialski grad in vse večje palače. Razstreliti bo treba tudi palačo sovjetskega poslanstva in naj nacionalisti pričakujejo, da bodo dobili v roke kak material, ki bi pričal o sodelovanju Sovjetske Rusije v španski državljanski vojni. Ves ta material je že na varnem v Valenciji.

Angleži se pogajajo s Francm

London, 16. marca. AA. (DNB) Današnji »Times« potrdjuje poročila, da so gospodarskega referenta angleškega poslanstva v Madridu (ki se sedaj nahaja v francoskem obmejnem mestu Hendayu) poslali v Burgos, da uredi s tamošnjo nacionalno vlado nekatera vprašanja, ki so v zvezi s trgovino, med Veliko Britanijo in tistim delom Španije, ki je pod oblastjo nacionalistov.

Po poročilih iz Madrida, je bil tamkaj na taenstven način ubit izredni poslanik in pooblaščen minister kubanske republike Manuel Ricardo. Njegov truplo so našli v bližini poslaništva. Pokojni poslanik se je odlikoval od vsega začetka državljanske vojne s požrtvovalnim delom za tiste madridske meščane, ki jih je hotel rešiti.

Poročila rdečih

London, 15. marca. AA. DNB: Po vesteh iz Zeneve se trudijo svetovalci vlade v Valenciji, da bi izzzvali izredno sklicanje sveta Zveze narodov. To bi bil nov poskus za poseganje v španske zadeve v novi obliki.

Odbor za obrambo Madrida je izdal danes opoldne tale komunikacije: Na fronti pri Guadalajari so izvršili uporniki včeraj več novih napadov, s podporo motoriziranega materiala. Po sijajnem odporu so izvršili republikanci protinapad v odseku severnozahodno od Bruege. Pri tem so zasledili važno strateško postojanko in zajeli 31 Italijanov. — Sovražne napade ob Jarami smo odbili.

Nove vesti o sporazumu z Italijo

Rim, 16. marca. m. Znani politični tednik »Relazioni internazionali« objavlja članek, v katerem se podrobno bavi z delom sedanjega jugoslovanskega predsednika vlade dr. Stojadinovića od junija meseca leta 1936 do danes. V tem članku tednik posebno poudarja delo za popraviljanje jugoslovansko-italijanskih odnosov. Glede vprašanja odnosov med Rimom in Belgradom članek poudarja, da se je v preteklosti nagomladilo na italijanskih mejah toliko črnih oblakov, da je danes nemogoče naenkrat ustvariti čist položaj, čeprav se na obeh straneh odločujoči činitelji na vso moč trudijo, da bi prišli do sporazuma in končne ureditve medsebojnih odnosov. Posebno je treba poudariti dejstvo, da se ti odnosi popravljajo po korakih, tako da ne more priti naenkrat do kakšnega večjega presenečenja. Izredno prisrčen ton izjave o predsedniku jugoslovanske vlade potrjuje, da so ustvarjeni vsi psihološki momenti, ki so potrebni, da se okrepe medsebojni odnosi med Jugoslavijo in Italijo, čeprav dostikrat ostanejo vse diplomatske akcije brez uspeha.

Pariz, 16. marca. o. Pariški »Temps«, poluradno glasilo francoske vlade, prinaša naslednje poročilo svojega belgijskega dopisnika o odnosih med Italijo in Jugoslavijo:

Merodajni krogi izjavljajo, da jim ni ničesar znanega o tako imenovanem jadranskem paktu, o katerem se sedaj toliko govori. To vprašanje še očitno ni bilo proučeno v Belgradu, kjer ugotavljajo za enkrat samo občutno in trajno izboljšanje italijansko-jugoslovanskih odnosov. Zmanjšanje napetosti je do sedaj dobilo vnvanji izraz samo v pogajanjih za novo trgovinsko pogodbo, ki naj nadomesti začasni trgovinski sporazum, ki bo v bližnji bodočnosti ugasnil. Na drugi strani

pa je verjetno, da bo vprašanje odnosov med Italijo in državami Male zveze prišlo na dnevni red prihodnjega sestanka trajnega sveta Male zveze, ki je sklican v Belgradu za dobo 1. in 2. apr., in bo tam podrobno proučen. Proučevanje tega vprašanja pa itak spada v okvir vprašanj, ki se tičejo morebitne nadaljnje utrditve vezi, ki obstojajo med tremi državami MZ, na polju zunanje politike, kjer bi se morda pakt Male zveze prilagodil položaju, ki je v Evropi nastal kot posledica zadnjih mednarodnih dogodkov.

Kamele v volilni agitaciji

Bruselj, 16. marca. o. Volilni boj, ki je nastal v belgijski prestolnici za nadomestne poslanske volitve, postaja od dne do dne hušji. Za izpraznjeno poslansko mesto kandidirata voditelj Rexa Degrelle in predsednik vlade Van Zeeland. Volitve so predvsem manifestacijskega značaja in naj se pri njih pokaže, da je tudi belgijska prestolnica za rexizem in proti sedanji gnili politiki. Pri agitaciji se rexisti privoščijo naravnost krute volilne šale. Van Zeeland je na nekem svojem zborovanju dejal, da je Belgija delavna in srečna oaza v puščavi evropskih bojev, ki ogrožajo demokracijo. Rexisti so kot dopolnilo teh besed najeli dve kameli v živalskem vrtu ter ju več dni vozili po ulicah. Vsaka kamela je nosila napis: »Sprehajam se po Van Zeelandovi oazi.« Ta propaganda je povzročila, da se je nekaj dni smejala predsedniku vlade vse mesto in vsa Belgija. Policija ni mogla dostojanstva ministrskega predsednika rešiti drugače, kakor da je pritisnila na ravnatelja živalskega vrta, ki je moral izjaviti rexistom, da ne more več posojati kamel v zasebne in javne namene.

Konec nemirov v Sofiji

Sofija, 16. marca. m. Ker so se dijaški nemiri po sofijskih ulicah večkrat ponavljali, je prestolniška policija aretirala vse voditelje demonstracij, in je sedaj zavladal med dijaštvo zopet red in mir. Kakor izjavlja rektor sofijske univerze dr. Manov, se bodo predavanja na tej visoki šoli lahko pričela že v četrtek.

Fašistična Italija ne bo pozabila muslimanov

Rim, 16. marca. AA. (Havas.) Mussolini, ki se je prvotno nameraval vrniti iz Afrike 23. t. m., bo to storil že 22. t. m. tako, da bo v Rimu že na obletnico ustanovitve bojnih čet (fašijev). Italijanska predsedniku vlade Mussoliniju veličasten sprejem. Iz Bengasija poročajo, da so tamkaj priredili predsedniku vlade Mussoliniju veličasten sprejem. Mussolini se je obrnil predvsem do fašistov in dejal:

Črne srajce! Iz vašega navdušenega pozdrava vidim čvrstost in globino vaše vere v narodno stvar. Mi smo svojo čvrsto fašistično vero posvetili imperiju. Po zaslugi te vere smo sposobni braniti imperij povsod in v vsaki okoliščini proti vsem in vsakomur.

Nato je Mussolini položil venec na spomenik in vojni padlim vojakom. Potem ga je v imenu domačinov pozdravil tamkajšnji kadija. Prišlo je do navdušenih manifestacij domačinskega življa. Nato se

Heimwehra je imenovan tudi generalni tajnik Domovinske zveze Zernatto.

Resolucije katoliških študentov

Louvain, 16. marca. o. Pretekli teden se je tu začel kongres belgijskih katoliških študentovskih organizacij, ki je pretresal vsa idejna, materialna in organizacijska vprašanja belgijskih katoliških študentov.

Kongres je včeraj končal svoje delo in sprejel več resolucij. Kongres opozarja na to, da razni katoliški listi, ki se boje edino strašila fašizma, pozabljajo, da marksizem ogroža civilizacijo.

V svojih ostalih resolucijah kongres katoliških študentov ostro obsoja komunistično propagando in zahteva od oblastev, da izdajo primerne ukrepe, da se ta propaganda zatre.

Pogajanja za sporazum v tovarni Chrysler je začel guverner ameriške zveze države Michigan, ki je uspešno zaključil tudi stavko pri General Motorsu.

Vesti 16. marca

Poplave v južni Rusiji so tako ogromne kakor že 20 let ne pomnijo. Samo v mestu Krivirog je voda odnesla 500 hiš.

Aretirali so nabiralca prostovoljcev za Španijo, curiškega judovskega odvjetnika dr. Rosenbauma, češ, da je kršil nevtralnost, ki jo hoče varovati Švica.

Delne občinske volitve v Bolgariji, ki so bile v nedeljo v žumenski in plovdivski pokrajini, so prinesle nad štiri petine glasov kandidatom izven strank, ki podpirajo sedanjo vlado.

O odpoklicu tujih prostovoljcev iz Španije bo na današnji seji sklepal londonski odbor za nevmešavanje.

Fond za odpravo podkupovanja je ustanovila uprava newyorške policije. Iz tega fonda bodo dajala posojila policijskim uslužbencem, če se bodo obvezali, da ne bodo sprejemali podkupnine od zasebnika.

Pogajanja za sporazum v tovarni Chrysler je začel guverner ameriške zveze države Michigan, ki je uspešno zaključil tudi stavko pri General Motorsu.

Drugi obrok francoskega obrambnega posojila bodo začeli podpisovati danes. Drugi obrok bo znašal okrog 3 milijarde frankov in ga bodo krile ponudbe, ki so prišle že za prvi obrok, pa jih niso mogli več upoštevati.

Romunijo bo zastopal v Londonu pri kronanju Jurija VI. prestolonaslednik Mihael s posebnim vojaškim odposlanstvom.

Vojvoda in vojvodinja Kentska sta dopotovala iz Italije v Pariz, kjer se bosta nekaj dni ustavila.

Tudi male države se morajo oborožiti, če se oborožujejo velike, je izjavil švedski zun. minister Sandler pri prihodu v London, kamor se je šel razgovarjat o raznih političnih vprašanjih.

Veliki protijudovski nemiri so bili včeraj na varšavski tehniki. Pri nemirih je bilo 12 judovskih študentov ranjenih.

Zasedanje italijanskega senata se je pričelo včeraj in so senatorji vsi odšli na dvor čestitat k rojstvu prestolonaslednikovega sina.

250.000 Judov je še v Berlinu kljub vsemu izseljevanju. Od tega je članov judovske verske skupnosti 150.000, nevarnih Judov 40.000, 60.000 pa je potomcev mešanih zakonov. Tako je ugotovil statistični urad nemškega odbora za prehrano.

Tudi Francija se mora oborožiti, zato, da bo branila svetovni mir, tako je govoril vojni minister Daladier v nedeljo.

Stavka v nasadih gumija je izbruhnila na Malajskem polotoku. Delavci v teh nasadih imajo slabši položaj kakor živali, zato ni čudno, da so se enkrat dvignili za svojo pravico.

Predsednik Združenih držav Roosevelt je odšel na pomladanski odhiv v letovišče Warm Springs, v državo Georgijo, kjer se bo zabaval predvsem z ribolovom.

Golob pismo noša je rešil ladjo, in sicer nemški parnik »Erika«, ki je nasledel zapadno od Skaggena pa ni imel radijske postaje, da bi klical na pomoč. Zato je kapitan spustil goloba s kratkim poročilom, ki je res priklicala pomoč.

Kljukasti križ na največji sinagogi v New Yorku so naslikali neznanci čez vso steno. To je odgovor ameriških hitlerjevcev na napade newyorškega judovskega župana La Guardie.

Zdravstveno stanje romunske kraljice matere ni nič vznemirljivo, čeprav je kraljica precej bolna.

Inspektorja francoskih čezmorskih zračnih sil, generala Denaina je sprejel Mussolini v Bengasiju.

Izboljšanje kitajsko-japonskih odnosov si obetajo od pogajanj med Kitajci in Japonci japonskim trgovskim odposlanstvom, ki je prispelo v Nanking.

Vladna kriza je izbruhnila tudi v Libanonski republiki. Arabci zahtevajo, naj se sestavi nova vlada narodne sloge.

Nemci in Čehi — tisočletni boj, tako je bilo geslo kongresa za nemški Vzhod v Stuttgartu pretekli dni. Iz tega je razvidno, da Nemčija ne bo nehala s svojo gonjo proti CSR.

Spet pobo'i v Palestini

London, 16. marca. b. Palestinski visoki komisar sir Wauchep, ki je bil poklican v London na poročanje, se bo v kratkem vrnil v Palestino, ker se mu je posrečilo prepričati zunanje ministrstvo, da je bilo njegovo delo docela v redu in da krivda za nemire in arabsko nezadovoljstvo ne pade nanj. Položaj v Palestini se spet zaostruje in ni drugega človeka za to mesto.

Londonski listi pišejo obširno o položaju v Palestini. Poročila poudarjajo, da se je zadnje dni spet obnovila teroristično delovanje arabskih nacionalistov. V soboto in nedeljo so ubili večje število oseb. Vrh tega je bilo v krajih, ki so doslej veljali za popolnoma mirne, več razbojniških napadov.

Danski kralj v Berlinu

Berlin, 16. marca. o. Prihodnje dni pride v Berlin danski kralj na važen političen obisk. Njegova pot je v zvezi s Hitlerjevim predlogom o nenapadalni zvezi in z vsemi njenimi sosedami. Vse sosedo, razen CSR, so že Nemčiji poslale svoje ponudbe glede teh nenapadnih pogodb. To je nova nemška politika, naperjena proti Franciji, ki hoče z mrežo dvostranskih nenapadnih pogodb ponesti Francoski zahtevo o vzajemni pomoči in o nedeljivem miru. Francozi so pričakovali, da bo Danska ostala zvesta svoji zgodovinski zvezi s skandinavskimi državami, toda nemški politiki se je posrečilo Dance prepričati, da je bolje, če se ravna po svoji veliki sosedu.

Boljševiki pripravljajo „svobodne“ volitve

Moskva, 16. marca. o. Iz sovjetskih krogov poročajo, da si skuša boljševizem zagotoviti večino pri volitvah tudi z vsemi mogočimi odredbami in obljubami. Po teh poročilih bo sovjetska vlada spremenila svojo versko politiko. Zaprla bo vseh pet protiverskih muzejev v Moskvi in po drugih mestih. Ustavila bo tudi delo državnega zavoda za protiversko propagando ter poslala vseh 3000 študentov tega zavoda, ki se šolajo na državne stroške, domov. Tudi bo komunistični mladinski zvezi »Komsomolu« prepovedano vsako protiversko delovanje.

Sovjetski tisk čisto odkrito priznava, da imajo vse te odredbe nalogo, da za volitve zadovolje prebivalstvo, ki je v veliki večini še verno. To popuščanje v verski politiki naj pritegne k volitvam vse verne ljudi. Osrednje sovjetsko glasilo »Izvestija« pišejo, da je protiversko gibanje zadnja leta zelo padlo. V enem letu je organizacija brezvercev izgubila nad 2 milijona članov. Komsomolova založba ne more več izdajati protiverskih knjig, ker so bili tudi delavci in strokovne organizacije proti temu. Ta odpor pripisujejo sovjetski krogi poživljeni delavnosti verskih organizacij.

»Pravda« prinaša članek, ki je očitno napisan po naročilu oblastnikov in pravi, da je zdaj skrajni čas, da vlada odpravi vse okrutne metode in pritegne za volitve k sodelovanju vse prebivalstvo. Zato je osrednji odbor boljševiške stranke izdal naredbu, po kateri ni dovoljeno v osebne izkaze sovjetskih državljanov pisati označb, kakor »bivši ar-

Potovanje dr. Schuschnigga

Dunaj, 16. marca. m. Avstrijski kancler Schuschnigg bo odpotoval ta četrtek v Budimpešto, kjer se bo sestel s predsednikom madžarske vlade Daranyjem. V petek se bo kancler Schuschnigg že vrnil na Dunaj.

Dr. Schuschnigg odpotuje prve dni aprila v Rim. Kakor je znano, je bilo to potovanje že pred tedni nameravano. Potovanje bo čisto zasebno. Dr. Schuschnigg bo obiskal Mussolinija najprvo v Rimu, nato pa na njegovem posestvu v Romagni.

Nova državna organizacija v Avstriji

Dunaj, 16. marca m. Na Dunaju se je ustanovila nova uradna unitaristična organizacija Heimwehra Verband Altheimatschutz, s katero mislijo uradni krogi že v naprej onemogočiti vsak poizkus, ki bi ga nameravala napraviti knez Starhemberg in major Fey. V vodstvo nove organizacije je vlada postavila državne uradnike, ki njih položaj odgovarja položaju naših podbanov. Za vsako pokrajino je postavljen po en tak predstavnik. V vodstvo

Bilanca Podpornega društva žel. uslužbencev v Mariboru

Maribor, 15. marca.

Podporno društvo železniških delavcev in uslužbencev v Mariboru je izdalo te dni svojo bilanco za leto 1936. To je dobrodošla priložnost, da tudi širša javnost zazna za delovanje te organizacije, ki predstavlja pri nas in menda tudi v državi največje stanovsko podporno društvo. Ustanovljeno je bilo leta 1894 v Mariboru ter je imelo ob prevratu 18.000 članov, ki so plačevali mesečno 40 vinarjev prispevka, v slučaju smrti člana pa so zato dobili svojci 1000 Din podpornine. Ob prevratu je ostalo v Jugoslaviji še okrog 5000 članov. Na novo je pričelo društvo z agilnim delom leta 1921. Od tedaj narašča število članstva neprestano ter je doseglo koncem leta 1936 že

11 859 članov

Veliko zanimanje kažejo zadnje čase za društvo hrvatski železničarski uslužbenci ter pristopajo v velikem številu. Velik socialni pomen tega društva nam najbolj nazorno kaže bilanca za leto 1936. Tekom lanskega leta je izplačalo društvo na posmrtninah nič manj kakor 1.082.390 dinarjev. Posmrtnina znaša 8000 din za člana ali njegovo soprogo, mesečni prispevek, ki ga član plačuje, pa 12,50 din. Toliko zmore na mesec tudi najslabše plačani železniški uslužbenec in delavec, zato pa dobe svojci v slučaju njegove smrti, torej v najhujšem času, razmeroma znaten znesek 800 din. Od prevrata do konca leta 1936 je izplačalo društvo svojim članom nič manj kot

11 milijonov dinarjev podpor

S to številko je velik socialni pomen društva najprimerneje ponazorjen. Društvo razpolaga z znatnim premoženjem, ki si ga je ustvarilo šele po prevratu. Iz neznatnega kapitala 35.000 kron, ki je ostalo društvu leta 1918., je porastlo premoženje na 9.613.513 din, s katerim razpolaga sedaj. Od tega odpade na denarne naložbe 5.731.723

dinarjev. Zal, da je večina tega denarja danes zamrznjena v naših denarnih zavodih, tako samo v Mestni hranilnici 3.407.569 din. Ostalo premoženje ima društvo v svojih hišah. Podporno društvo železničarjev in delavcev je v Mariboru glede števila stanovanj v svojih objektih za mestno občino

največji mariborski hišni porestnik

Sedem velikih stanovanjskih hiš je društveno last, in sicer: hiša na Aleksandrovi 65, na Frankopanski 50, na Ruški št. 5, 6 in 7, v Kejžarjevi 9 in na Betnavski 18. V vseh hišah je 101 stanovanje, od tega ima samo ogromna hiša v Betnavski 18 49 stanovanj. V hišah stanujejo samo društveni člani, stanarina pa je izredno nizka ter znaša povprečno 300 din. Društvo je za časa diktature prebolelo hudo krizo. Skupina, ki jo je vodil znani Tumpelj, se je hotela društva polastiti ter je izposlovala, da je bila leta 1929 uprava odstavljena ter imenovan komisariat, ki je vodil društvo 7 let. Ta leta prisilne uprave so prinesla društvu dober milijon dinarjev škode. Šele pod sedanjo vlado je novi ban dr. Natlačen jeseni leta 1935 na prizadevanja kluba železničarjev JRZ v Mariboru in njihovega voditelja Ivana Wurzingerja komisariat odpravil ter vpostavil zopet bivšo upravo v njeni funkciji. Od tedaj naprej se društvo zopet čilo razvija ter ponovno vrši v polni meri svojo pomembno socialno nalogo.

Čudežni dogodki v svetovnem romarskem mestu Lurd posneti v prvem zvočnem filmu!

LURD v žaru svojih čudežev

od četrta 15. t. m. dalje na programu kina UNION življenje male pastirice sv. Bernarde. Čudežno oskravljeno nestetih bolnikov pred lursko votlino.

Zasedanje narodnega zastopništva

Belgrad, 16. marca m. Danes se bosta zopet sestala plenem narodne skupščine in plenem senata. Na dnevnem redu skupščine se seje bodo tri mednarodne konvencije. Na današnjem dnevnem redu skupščine bo tudi sporočeno, da je odbor za proučevanje zakonskega osnutka o pooblaščenih inženjerih svoje delo končal ter, da je poslal svoje poročilo skupščini.

Na dnevnem redu senata je kot edina točka dnevnega reda vprašanje mednarodne konvencije med Jugoslavijo in Belgijo o medsebojni sodni pomoči. Predsednik senata bo danes tudi sporočil, da je finančni odbor senata že končal z razpravo o državnem proračunu ter finančnem zakonu za leto 1937-38 in da je že poslal poročilo večine in manjšine senatu. Za poročevalca večine je določen senator Smedej, za poročevalca manjšine pa dr. Josip Nemec. — Prihodnja seja senata bo jutri, nato pa se bo takoj pričela že tudi proračunska debata.

Vremensko poročilo

(Po stanju danes zjutraj.)

Rateče-Planica: —7, jasno, mirno, 15 cm pršiča na 25 cm podlage.

Planica-Slatna: —7, jasno, mirno, 15 cm pršiča na 35 cm podlage.

Peč-Petelinjek: —8, jasno, mirno, 30 cm pršiča na 120 cm podlage.

Kranjska gora: —7, barometer se dviga, jasno, mirno, 10 cm pršiča na 15 cm podlage.

Vršič-Krnica: 280 cm pršiča.

Bistrica-Bohinjsko jezero: +1, oblačno, v dolini ni snega.

Peča: —5, jasno, mirno, 60 cm pršiča na 60 cm podlage.

Gozdovi postajajo goličave

Slov. Konjice, 15. marca.

Ker je v prejšnjih časih lesna trgovina bujno cvetela, so Pohorci in tudi naši kmetje, ki jim je les edini vir dohodkov, posekali veliko gozdov. Čeprav je danes lesna trgovina na najnižji stopnji, vendar morajo posetniki nadaljevati z redčenjem svojih gozdov, da krijejo izdatke.

Sedaj, po letih neprestanega »čiščenja« pa so se po pohorskih pobočjih ter naših hribihih in dolinah pokazale manjše in tudi večje goličave — znak, da preti našim lepim slovenskim gozdom iztrebljenje. To bo čez nekaj let doseženo, ako se ne bo pričelo s sistematičnim pogozdovanjem goličav ali »fraz«, ki so nastale kot posledica vedne pesmi sekire in žage. Pred nekaj leti je bilo na južnem pobočju Pohorja zasajenih desetisoč novih drevesc v graščinskih goličavah, v katerih bo tudi v bodoče skrito neizmerno lesno bogastvo.

Danes se je pokazala potreba, da se tudi kmečki gozdovi, kateri so izpraznjeni, ponovno zasade, ker nočemo drugega Krasa in si mora kmet tudi v bodoče zagotoviti dohodke. Toda kmet, ki ni več premožen in ki bo s trebljenjem gozdov izgubil še dohodke od lesa, si sam ne bo mogel več pomagati. Upamo, da se bodo gospodarske razmere toliko izboljšale, da bo naš gospodar s pomočjo države in banovine lahko prišel vsaj delno s pogozdovanjem. V interesu gospodarskega napredka in obstoja je naša želja, da se na isti način kakor v Bosni pospešuje zasajanje goličav tudi v Sloveniji.

Med ameriški Slovenci

Konec letošnjega februarja so med ameriški Slovenci umrli:

S. Pečice pri Skočjani na Dolenjskem Franc Kodek, ki je dosegel starost 60 let. Več kot polovico svojega življenja je preživel v Ameriki. Smrt ga je doletela v Clevelandu, kjer zapušča ženo, brata in sestro, doma v Pečici pa samo še enega polbrata.

Iz Cerklje na Notranjskem Franc Hiti, star 39 let. V Johansdownu zapušča ženo in 3 otroke.

Iz Novega mesta Margareta Košela roj. Znidarski, v starosti 44 let. Umrli je v Ambridgeu.

Iz Žužemberka Jož Kužnih. Bil je zaposlen pri nekem slovenskem farmarju Strnadu.

Iz Domžal Fancija Habjan roj. Ovca, v starosti 45 let. Zadnji čas je bivala v Newyorcu.

Iz St. Vida pri Stični Stanislav Klemenčič, star 50 let. Celih 35 let je bival v Ameriki, kjer nima svojcev, pač pa zapušča doma v domovini brata in sestro. Umrli je v Clevelandu.

so potem prodajali tudi v Mariboru. Dejanje so si ecer skušali tajiti, priče pa so jih pokopale. Zemljič je bil obsojen na 1 leto in 8 mesecev robije, Alojz Kostanjevec na 6 mesecev strogega zaporja in Ana Kostanjevec na 4 mesece strogega zaporja; slednja dva sta bila obsojena pogojno za dobo treh let.

Za njimi je prišel zaradi sličnega delikta pred sodnike Jakob Vezjak, viničar iz Jakobskega dola. Bil je zaposlen kot viničar pri posestniku Francu Santlu. Slednji je v zadnjem času opazil, da mu nekdo krade iz kleti vino in jabolčeno ter je izvedel, da prodaja njegov viničar vino okrog. Prijavi je to orožnikom, ki so viničarja trdo prišli ter jim je priznal, da je večkrat odnesel iz gospodarjeve kleti vino in jabolčeno. V klet je prišel na ta način, da je s palico odstranil pri vratih zaph. Jabolčeno so izpli doma, vino pa je prodajal naprej. Obsojen je bil na 3 mesece strogega zaporja, pogojno za 4 leta.

Viničarji pred malim senatom

Maribor, 15. marca.

Viničarji v Slovenskih gorah so uboga para. S težavo se prebijajo skozi življenje, s težkim delom si služijo kruh, pa ni čuda, če se najdejo med njimi tudi taki, pri katerih čut poštenja ni posebno razvit, da posežejo po imovini svojih gospodarjev. Dva taka primera je obravnaval danes mariborski mali senat.

Pri prvi razpravi so sedeli na zatožni klopi viničarji bizelskega zdravnika dr. Vilmeke, ki ima svoj vinograd pri Sv. Marjeti ob Pesnici. Zagovarjali so se Tomaž Zemljič ter zakonca Alojz in Ana Kostanjevec. Obtoženi so, da so svojemu gospodarju znosili iz kleti najmanj 13 hl vina in 3 hl jabolčnika. Dr. Vilmeke je opazil tatvino šele potem, ko so mu tatovi izpraznili sod s 14 hektolitri vina. Orožniki so pri preiskavi ugotovili, da so hodili nepovabljeni gostje v Vilmekevo klet skozi okno, na katerem so prežagali železno omrežje tako spretno, da so ga lahko znova vstavili v okno in se na prvi pogled ni ničesar poznalo. Na ta način so lahko nemoteno hodili v klet ter nosili iz nje vino, katerega

Gradnja modernega kopališča ob Savinji?

Celje, 15. marca.

Olepševalno društvo mesta Celja že več let neprestano skuša vzbuditi pri občini kar največje zanimanje za gradnjo novega kopališča in doseči čim hitrejšo realizacijo tega projekta, sklicujoč se pri tem vedno na dejstvo, da je bodočnost Celja kot važnega tujsko-prometnega centra le v turizmu, in je njegov največji zaklad v Savinji. Celje bi v primeru zgraditve modernega kopališča postalo središče plavalnih, teniških in drugih sportnih prireditev, obenem pa zaželjeno mesto za zborovanja, razstave, velike družabne prireditve, festivale in slinilo.

Gradnja novega kopališča je izvedljiva še pred za regulacijo Savinje v poštev prihajajočem delu, kar so potrdili strokovnjaki glede gradnje kopališča z bazeni in z zaježitvijo, to je z naravnim bazenom, ki bi nudil poleg možnosti za plavanje tudi možnost za veslanje in jadranje.

Kako veliko je zanimanje za ta problem med našim prebivalstvom izpričuje najbolj dejstvo, da se je našel mecen, ki je pustil izdelati načrte in proračune za novo kopališče. Po tem načrtu, ki ga je izdelal neki priznani inženjer-arhitekt, je predvideno kopališče samo na zemljišču, ki ga je mestna občina kupila od Rajerjeve rodbine. Projektirana sta dva bazena v velikosti 100 x 20 m in 20 x 30 m za otroke in neplavalce. Dovajanje vode je zamišljeno na ta način, da bi se nad iztokom Ločnice po betonskih ceveh dovajala voda v 20 cm ceveh v bazen. Okoli bazenov bi bile trate s senčnatimi drevesnimi klopki, telovadnimi napravami, teniški in drugimi igrišči. Kopališčna poslopja so zamišljena tako, da bi bile v levem in desnem traktu kabine, srednji del bi se zamogel uporabiti za bulet odn. restavracijo, dokler ne bi prišlo do posebne restavracijske odn. hotelske zgradbe poleg kopališča. Predvidenih je 96 kabin in 180 oblačilnih omaric v kioskih, ki so priključeni levemu in desnemu traktu. Okoli bazenov so ležalne terase v treh etažah, visokih po 30 cm. Terasa same pa so dolge po 3 m. Dostop v Savinjo, ki bi se seveda tudi uporabljala za kopanje, posredujejo ravno tako terase kot obdajajo oba bazena. Kompletno kopališče bi stalo okrog 2.300.000 Din. S tem zneskom bi mesto Celje dobilo kopališče, kakršnega nimajo daleč naokoli in ki bi bila največje atrakcija za naše mesto.

Mestna občina pa ima še en načrt, ki ga je izdelal tehnični oddelek mestnega poglavarstva. Tudi ta načrt zamišlja kopališče na bivšem Rajerjevem posestvu s prilegativno tereno na desnem obrežju Savinje nasproti Seidlovega studenca, kakor tudi reke Savinje same, ki naj bi z napravo 80 cm visokega jez v terasi bodočega mostu tvorila naravni kopalni bazen, uporabljiv tudi za čolnarenje v dolžini ca. 600 m do izliva Ločnice. V načrtu je 1 otroški bazen 15 x 8 m in plavalni bazen 50 x 25 m. Poleg tega predvideva isto tako

kot prvi projekt postranske zgradbe, skakalnice, restavracijo, garderobo in avtopark. Voda bi se zajemala iz Savinje ter bi se dodajala v bazen po ca. 600 m dolgem dovodnem kanalu premera 60 cm iz reke Savinje. Ta projekt bi stal skupaj z restavracijskim poslopjem 3.812.000 Din.

Tretji projekt je predlog samo naravnega bazena, ki ga predvsem zagovarja gradbeni vodja za regulacijo Savinje g. inž. Mursa.

Odbor za gradnjo kopališča se je le načelno pečal z gradnjo kopališča in sklenil, naj mestna občina naprosi bansko upravo, da odredi izdelavo projekta za regulacijo Savinje tudi v odseku med promenadno brvjo ter Kristinim dvorom in naprosi univ. prof. inž. Znidarskega, da čimprej poda svoje strokovno mnenje glede zaježitve Savinje po predlogu, ki ga zagovarja inž. Mursa, to je, če je zaježitev iz vodopravnih ozirov dopustna. Čim bo mestna občina inela to izjavo in ako bo izjava pozitivna, je želeli, da najodličnejši strokovnjaki pregledajo vse projekte pravočasno, da bo mogoče do druge tujsko-prometne sezone zgraditi kopališče

Belgrad - najbolj tuberkulozno mesto v Evropi

Belgrad, 16. marca. m. Na sinočnji seji je belgrajski občinski odbor tudi v podrobnosti sprejel proračun za prihodnje leto. Ob tej priliki je nastopilo več govornikov, posebno pri postavkah za socialno skrbstvo. Poudarjali so, da so predvidene postavke v proračunu daleč premajhne ter da je Belgrad najbolj tuberkulozno mesto v Evropi sploh. Zato da je potrebno, da se v prestolnici zgradi čim več protituberkuloznih dispanzerjev. Po sprejetju proračuna je belgrajski župan obvestil občinske odbornike, da bo konec marca odpotoval v Hamburg na krst nove nemške ladje, ki se bo imenovala »Beograd«.

Anketa o vajeniških vprašanjih

Ljubljana, 16. marca.

Delavska zbornica v Ljubljani sklicuje anketo o vajeniških vprašanjih, ki bo v četrtek, 25. marca 1937, ob 9 zjutraj v zbornični dvorani na Miklošičevi cesti.

Na to anketo o vajeniških vprašanjih so vabljene vse delavske strokovne organizacije, razne oblasti, socialni zavodi in uradi, korporacije, obrtniška in trgovska združenja, šolska vodstva strokovnih nadaljevalnih šol, gremijske trgovske nadaljevalne šole, kr. banska uprava, ljubljansko

mestno poglavarstvo in vse ostale zainteresirane javne osebnosti, ki se pečajo kolikor toliko z našim obrtnim in trgovskim naraščanjem. Udeležiti se te ankete Osrednje tajništvo delavskih zbornic Jugoslavije iz Belgrada. Ni pa izključeno, da pride kak odposlanec od ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje ter Osrednjega urada za zavarovanje delavstva (SUZORA) iz Zagreba. Te ankete se udeležijo dr. Pavel Čepulčič, zdravstveni svetnik iz Zagreba, kateri je napisal že več publikacij in brošur o vajeniškem vprašanju ter strokovnjak na tem vevleženem vajeniškem problemu, ki se bo nanj moral v bodoče veliko več paznje polagati v naši javnosti.

Priloženi referati za to anketo o vajeniških vprašanjih so: 1. Filip Uratnik: O možnosti zaposlitve naših vajencev, s priloženo statistiko trgovine, obrta in industrije v Sloveniji od leta 1902 do 1935. Vsebuje 9 strani.

2. Ing. Kregar Rado: Izpopolnitev strokovne vzgoje vajeniškega naraščanja, 16 strani, s priložo Učni program strokovne nadaljevalne šole za stavbne obrti. 11 strani.

3. Dr. Albert Trtnik: Socialno-medicinska razmotrivanja o vajeniškem vprašanju s prilogami: a) Vajeniška statistika za celo Jugoslavijo z dne 30. junija 1935 po industrijski razdelbi in po odstotkih. b) Zdravniška preiskava vajencev pred vstopom v učenje obrti ali trgovine pri OUZD v Ljubljani za dravsko banovino od leta 1929 do leta 1935. c) Statistika zdravniške preiskave vajencev, ki so vstopili v učenje obrti ali trgovine pri OUZD po

Vlomi in tatvine v slovenjekonjski okolici Nočni streli skozi okno v sobo

Slov. Konjice, 15. marca.

Naš list je pred nedavnim poročal, kako se v kratkih presledkih ponavljajo pri nas manjše pa tudi večje drzne tatvine. Upali smo, da bo vsega tega kmalu konec. Nasprotno pa so takšni dogodki dan za dnem spet na vrsti v različni obliki. Vlomilci in tatovi so pričeli krasti pri nas tako, kakor bi ne bilo nobenega paragrafa in bi bilo to celo dovoljeno.

Slovenjekonjska in oplojniška orožniška postaja v zadnjem času beležita zopet lepo število grehov nad tujo lastnino. Tako so na Tepanjskem vrhu dne 28. februarja zvečer tatovi odnesli malemu kmetu Antonu Sircu vse prekajeno meso. Reče je vse leto redil edinega prašiča — za druge. Medtem, ko so domači trdno spali, je previdno smuknil s plenom iz podstrešja čez vežo v noč, kajti večna vrata niso bila zaklenjena.

Stupanu Antonu, kmetu v Tepanju so pred nedavnim ukradli vsa štiri kolesa lažjega parizarskega voza in trpi posestnik občutno škodo, tako materialno kakor to, da ne bo mogel vozila brez koles uporabljati toliko časa, dokler si ne nabavi novih.

Nenavadni slučaj pa se je zgodil pred enim tednom v Sp. Grušovu. Ob enajstih ponoči, ko je rodbina kmata Leskovarja že spala, je nekdo nenadoma dvakrat ustrelil skozi okno v sobo. Prestrašena žena je skozi okno stranske sobe bežala k bližnjim sosedom, dočim so se ostali poskrili v stanovanju. Ko sta dva moška — tako pravijo sosede, ki so ju videli zbežati v bližnji gozd — zaslišala ropot v Leskovarjevi hiši in pri sosedih, sta takoj pobegnili brez plana. Radi tega dogodka so prebivalci Sp. Grušova in okolice silno razburjeni in je to že drugi primer, da so tatovi nastopili z orožjem. Kaj takega se pri nas še ni zgodilo.

Preteklo nedeljo, 7. marca, ko se je vršila v župni cerkvi v Spitalu služba božja ter ni bilo v župnišču nikogar, je neznan storilec izmaknil iz pisarne hranilno knjižico, nekaj gotovine ter nekaj vrednostnih papirjev. G. župnik Janez Ogrčan je precej oskudovan, dočim še ni ob času, ko to poročamo, o tatu nobenega sledu.

Ljudstvo se sprašuje, kdo povzroča vedne tatvine. Po vseh znakih in okoliščinah sodeč se nahaja nekeje v naši okolici tajna družba, ker se večinoma vlomov in tatvin izvršuje na isti način.

Resnica o največji tragediji habsburške dinastije

Mayerling

Zakaj je prišlo do usodne katastrofe in samomora prestolonaslednika Rudolfa in baronice Vetsera?

Pride v kino Sloga

Kulturni koledar

Jožef Hašnik

Dne 16. marca 1811 se je rodil v Trbnjah nad Vuzenico pesnik Jožef Hašnik. Gimnazijo je dovršil v Mariboru, bogoslovje pa v Celovcu. Kaplanovalec je po raznih krajih, l. 1849 postal župnik v Trbovljah, leta 1869 pa pri Sv. Juriju ob j. žel., kjer je tudi 6. marca 1883 umrl. — Na njegovo slovensko orientacijo je vplival še Slomšek, ki ga je pregovoril, da je začel pisati pesmi tudi v slovenskem jeziku. Njegove najboljše pesmi so iz let 1884–49. — Čeprav so motivi njegove lirike precej pestri, vendar prevladuje hladna cerkvena pesem. — Bil je dober verzifikator, vendar pa mu manjka globine in sile, da bi našel vedno skladnost med zunanjo obliko in vsebino. — Ker je bil dober pevec, je oprenil svoje pesmi z živahnimi in šaljivimi melodijami, ki jih je deloma sam skladal, deloma pa jemal na posodo. — Poleg literature se je zanimal Hašnik tudi za zgodovino in etnografijo. — Pisal je tudi teološke članke. — Verzifikaciji je ostal zvest vse do svoje smrti in e napisal precej nemških, slovenskih in latinskih verzov.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, torek, 16. marca: Velislav.
Sreda, 17. marca: Jedert.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg št. 5; mr. Kurali, Gosposvetska cesta 10, in mr. Bohinec ded., Rimska cesta 81.

Drama: Zaprtlo.

Opera: »Pod to goro zeleno«.

Kino Union: »Dekliški internat«.

Kino Sloga: »Orijent«.

Kino Matica: »Beethovnova velika ljubezen«.

* KINO * UNION

Danes poslednjič!
Najlepše filmsko delo v režiji G. Solwary-ja
Dekliški internat (PRINCEZA DAGMAR)
Angela Salköcker KAOUL ASIAN

TEL. 27-30 SLOGA

Danes poslednjič! Pastoralni film
ORIENT
Gary Cooper in Madeleine Carroll

TEL. 21-24 MATICA

Grandiozno filmsko delo
Beethovnova velika ljubezen
njegovo delo in njegova božest
HARRY BAUR

Danes predstave samo ob 16 in 21-15. Predstava ob 19 15 odpade radi koncerta

≡ Predstave ob 16, 19 in 21-15 uri ≡

Ljudski oder ponovi na praznik sv. Jožefa ob 5 popoldne v franciskanski dvorani Drabosnjakovo »Igro o izgubljenem sinu«. Igra je doživela preteklo nedeljo že dve zelo uspešni predstavi, zato si pravočasno rezervirajte vstopnice. Pri igri sodeluje Akademski pevski kvintet in šentpeterski godalni trio. Predprodaja vstopnic v pisarni Pax et bonum v franciskanski pasaji.

Danes popoldne ob četrti na sedem bo v veliki filharmonični dvorani 11. produkcija iz cikla »Čiste se glasbe«. Na tej produkciji nastopi preko 20 goštevov klavirskega in violinskega oddelka šole Glasbene Maticice. Nastopajo pravzaprav na tudi goštevci vikijskih razredov. Igrajo skladbe iz domače in iz tuje literatur. Jutri v sredo, bo produkcija, na kateri nastopita mladinski zbor in solski orkester Glasbene Maticice, v četrtki pa bo produkcija konservatorstva. Danes bo govoril pred začetkom produkcije prof. Šivic: Kaj si obetamo od ponika v glasbenih solah, v sredo bo imel predavanje prof. L. M. Škerjanec, v četrtki pa prof. Marijan Lipovec. Začetek vselje ob četrti na sedem zvečer v veliki dvorani. — Spored, ki stane 3 Din in velja kot vstopnica, se dobi v Matici knjižarni.

Fantovska predložitvena obnova. Pred fantovskim praznikom sv. Jožefa bodo v Ljubljani tridnevne fantovske duhovne vaje, in sicer: Za stolno, franciskansko, šentjakobsko in trnovsko župnijo v Križankah. Govoril bo novi trnovski župnik pred g. Jan. Cegnar. Za vsa šentpeterska župnija v kapelici Salezijanskega mladinskega doma na Kodeljevem. Govoril bo novi šentpeterski župnik pred g. Alojzij Košmerlj. Za župnijo v Šiški, za kolodvorski in belgrajski okraj v cerkvi sv. Cirila in Metoda (pri sv. Kristofu). Govoril bo župni upravitelj pred g. p. Kazimir Zakrajšek. — Govoril bodo danes, v sredo in četrtki ob 8 zvečer. V petek, na praznik sv. Jožefa, pa bo za skupno skupno sv. obhajilo v domačih cerkvah in kot zunanji zaključek fantovska akademija ob pol 11 popoldne v franciskanski dvorani.

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob osmih

Torek, 16. marca: Zaprtlo.

Sreda, 17. marca: DR. Izven. Gostovanje g. Mihajla Markoviča.

Cetrtek, 18. marca: Dež in vihar. Red Cetrtek.

Gostovanje g. Mihajla Markoviča. V sredo, 17. marca bo gostoval g. Markovič, član zagrebškega gledališča v vlogi Zivote Cvijoviča v Nušičevi komediji »DR«. Gost slovi kot najboljši interpret Nušičevih tipov ter je igral vlogo Zivote tekom zadnjih dveh mesecev okrog 30 krat na zagrebškem odru in na gostovanju z zagreb. gledališčem v provinci. Opozorjamo na to izredno zanimivo gostovanje v dramari.

OPERA

Začetek ob osmih

Torek, 16. marca: Pod to goro zeleno... Ope-reta. Izven. Izredno zniž. cene od 24 Din navzdol.

Sreda, 17. marca: Ero z onega sveta. Red Sreda.

Cetrtek, 18. marca: Plesni večer Zuite Buczinske. Izven. Cene od 30 Din navzdol.

V četrtki nastopi v naši operi po svojih nastopih v Belgradu in Zagrebu mlada poljska ple-salka gospa Zuita Buczynska ki jo spremlja odlični sloves. Poleg mnogih karakternih in klasičnih plesov bo plesala tri narodne poljske plesne. Večer se bo izpolnil z nekaterimi točkami na balet pod vodstvom baletnega mojstra inž. P. Golovina.

Opozorjamo na razpis poletnega abonmaja, ki nudi izredne ugodnosti v pogledu cen. Poletni abonma daje 8 dramskih in 7 opernih odn. operetnih predstav. Plaćuje se v štirih zaporednih me-

Planiški družabni stebri

Planica, 16. marca.

Zimsko-sportna sezona se bliža svojemu koncu. Planinski kraji, kjer je še do nedavna mrgolelo tujecev, se počasi praznijo in zimske športe bodo kmalu nadomestili poletni. Sedaj, tik pred koncem zimsko-sportne sezone, je še enkrat bujno zaživela — Planica. Bil je tukaj zaključek akademskega smučarskega prvenstva, ki se je začelo v četrtki v dežju ter se končalo v nedeljo v — nalivu. Ob takem vremenu je bilo glavno »zimsko-sportno« življenje skoncentrirano v domu samem, ker se po nepotrebnem pač nikdo ni hotel izpostavljati dežju. Do polne veljave prihajajo ob takem vremenu oni, ki vedre in oblačijo nad domom, ter oni, ki skrbijo za »štimumo«. To so bili glavni stebri planiškega življenja tudi preteklo soboto in nedeljo.

Gospodar doma je tu vsekakor na prvem mestu. Z njim si imel obvezno opraviti dvakrat: ko si najel sobo in ko si odhajal; vmes pa neobvezno nešteto krat, kadar si hotel zvedeti za katerokoli dom zadevajočo stvar. Zavedajoč se svoje funkcije je dobrohotno in uslužbeno dirigiral življenje v domu. Brez gospodarja ne bi bilo reda, dom bi bil — nič.

Tajnica ima svojo pisarno v novem poslopiju. Je brhka in hitra, deli informacije in štampiljke na vse strani — postrse tiz z vsem, kar spada v njen delokrog. Karkoli hočeš — obrni se na tajnico. Če se ti zgodi nerodnost, če se znajdeš v neprijetnem položaju — zaupno se obrni na tajnico — vse bo uredila. Odpove se, če je treba, enkrat na dan hrani, samo da bo vse v redu. Vsak dan znova ti potrdi, da bo jutri najlepši dan s pravcatim pršicem — samo da te spravi v dobro voljo.

Ilija ni Črnogorec, marveč Dalmatince. Stiri najst dni že išče »štimumo«, ki jo je v soboto zvečer končno v oblini meri priključil s pomočjo karikature, ki mu jo je naredil tudi »štimumo« iskajoči tovariš. Ves smisel in namen karikature

pa se je pokazal šele pri svečanem »odkritju« karikature: stala je hišnega gospodarja, ki ga je predstavljala, ne nekaj litrov vina. Imela pa je magično moč: kadar je Ilija na karikaturi gospodarja požgečkal pod brado, se je gospodar v drugem kotu sobe res zasmejal... V ostalem bi bil Ilija, kakor pravi, že lahko kapetan prve klase (v rezervi), če bi — no, da, če bi — polagal iz-pite. Tako pa je — pravi, da je najbolj pametno — še vedno kaplar v rezervi.

Nešminkana Celjanka je bila v Planici menda tozadevna izjema. Sicer pa moram priznati, da si nismo bili edini: dočim se nekateri trdili, da se res ne šminka, so drugi trdili, da je v šminkanju prava virtuozinja in da naredi le tako spretno, da na njenem licu niti izkušene dame ne opazijo šminke. Ko je med takim lilo kakor iz škafa, se je brezbržno gibala okrog starta. Bila je s plaščem in kapuco tako zadelana, da smo ji zavidali vsi, ki nas je dež temeljito zmočil.

Tovariš z juga je zaslužil vse priznanje. V Planici sicer ni tekmoval, je pa zato storil svoje na Rožci. Imel je samo to smolo, da je na Rožci prišel na cilj ravno v času, ko so imeli funkcio-narji »Cilje« zvit že pod pazduho in je na vprašanje, če prsmuša za njim še kak tekmovalce, s precejšnjim prepričanjem dejal, da to dvomi... Planiškim tekmam je prisostvoval kot opazovalec.

Gospodične poštarice v domu na svoje oči nismo videli, vsi pa smo njeno pomembnost občutili. Tam doli pod nami, v Ratečah, je skrbela, da kljub dežju nismo bili odrezani od sveta. Ni bila njena dolžnost, a v dejanskem razumevanju športa in njegovih potreb je prišla prostovoljno popoldne v urad, da nas je telefonično vezala z ostalim svetom. Žalibog pa ta svet ni segal niti do Jesenic, ker telefonski vod — najbrž zaradi obupnega naliva — ni bil v redu. Kljub temu pa moramo biti gospodični na pošti hvaležni. Pohvalo mora dobiti že zaradi tega, ker jo bomo še gotovo nešteto krat nadlegovali za telefonske zveze. Vred-no je torej ostati z gospodično na — dobrih nogah.

Tragičen dogodek v avtobusu

Mož oklal z nožem ženo v kamniškem avtobusu

Ljubljana, 16. marca.

Včeraj popoldne je prišlo v avtobusu, ki vozi iz Kamnika v Ljubljano, do nenavadno žalostnega dogodka. V Kamniku sta vstopila v voz nek moški in ženska, ki sta navidez kazala dva zakonca, ki nista vzbujala nobene pozornosti. Nekaj pred Domžalami pa sta izstopila. Neposredno pred odhodom avtobusa pa je žena naenkrat skočila v voz, takoj za njo pa še mož. Ko je prispel avto-bus v Domžale, je žena doplačala vozni listek do Ljubljane. Tedaj je mož, ki je sedel za ženo, grozeče pozval ženo, naj doplača listek tudi zanj. Žena pa tega ni storila. Tedaj je izgubil mož oči-vidno oblast nad seboj. V trenutku je izvelel iz žepa nož ter bliskovito sunil z njim ženo dvakrat v vrat. Preden je mogel suniti tretjič, je zgrabil moža sprovodnik ter ga s pomočjo ostalih potni-kov izvelel iz voza. Ljudje so imeli potem mogo-ovo opravo z ženo, ki so jo spravili k zdravniku dr. Hočevarju. Med tem niso pazili na moža, ki je neopaženo pobegnil.

Nakladno se je ugotovilo, da sta bila to zakonca Viljem in Zora Jerin iz Rodice. Med njima je že vse od tedaj, ko sta se spoznala, teklo zelo

pisano življenje. Kot zakonca sta živela v vednem razdor in Viljem ni mogel prenesti ženi-nega obnašanja, ki je iskala vedno nove zveze. Bila je Italijanka in je celo pobegnila nazaj v Italijo. Včeraj pa se je zopet vrnila in se vozila z vlakom proti Kamniku. V Domžalah pa so orožniki prignali prav v isti kupe, kjer je sedela, njenega moža Viljema, ki bi moral odsedeti neko malenkostno kazen v kamniških zaporih. Viljem je takoj začel rotiti ženo, naj se vrne k njemu. Končno mu je obljubila, da ga bo obiskala v za-porih, kar je tudi storila. Viljem jo je zopet rotil, naj se vrne. Ne ve se, kako sta se v zaporih lo-čila. Dejstvo je le, da je Viljem še istega dne po-begnil ter poiskal Zoro in jo zopet prosil in rotil naj se vrne. Odpeljala sta se z avtobusom proti Vodicam in mož je že mislil, da bo šla žena res z njim domov. Ko pa je ona naenkrat skočila na-zaj v avtobus, je hotel z njo vsaj do Ljubljane tudi mož, ki pa ni imel denarja za vozni listek. Ko listka tudi žena ni hotela plačati, je prišlo do žalostnega dogodka. Orožniki iščejo sedaj pobeg-lega Viljema, dočim leži njegova žena na kirur-gičnem oddelku ljubljanske bolnišnice.

Odlikovanja

Ljubljana, 15. marca. Gospod ban dr. Marko Natlačen je izročil v svojih uradnih prostorih naslednjim najvišja odlikovanja:

Pomočniku bana dr. Majcenu Stanku, načelni-ku tehničnega oddelka inž. Skabernetu Viktorju, tehničnemu inšpektorju v pokojni inž. Zajcu Rudol-fu, banskima svetnikoma Terstenjaku Dragu in dr. Bogatju Lovru, upravniku policije dr. Hacinu Lov-ru, sreskemu načelniku v Ljubljani Maršiču Franu, tehničnemu svetniku Fugini Edvardu, banskim taj-nikom Suši Vladimirju, Mramorju Franu in Ver-biču Franu ter šemu glavne pisarne Franju Karlu.

G. ban je imel pri tej priliki na odlikovance tale nagovor:

Nj. Vel. naš kralj Peter II. vas je po svojih namestnikih blagovolil odlikovati. S tem vam je izrečeno z najvišjega mesta priznanje, da je bilo vaše dosedanje delo vestno in uspešno. Tega viso-kega priznanja, ki so ga deležni preko vas tudi vaši sodelavci in vsa banska uprava, se z vami vred veselim tudi jaz in so zato moje čestitke, ki vam jih e tega mesta izrekam k vašemu odliko-vanju, res iskrene in prščne. Zelim, da bi bila ta odlikovanja vam in vsemu uradništvu, ki mi je podrejeno, v vzpodbudo k še vestnejšemu in še uspešnejšemu delu v korist države in naroda. Ze-lim, da bi ta odlikovanja nosili in se jih veselili dolga leta.

V imenu odlikovancev se je g. banu za pri-srčne čestitke zahvalil g. pomočnik bana dr. Maj-cen Stanko s sledečimi besedami:

Gospod ban! Stejem si v svojo dolžnost, da se v imenu vseh odlikovancev najiskrenejše zahva-lim za vaše priznanje našemu delu, vaše čestitke in vašo blagohotno naklonjenost. Prosim vas, da gg. ministrom, ki so odlikovanja izposlovali, spo-ročite izraze naše hvaležnosti. gg. kraljevim na-mestnikom, ki opravljajo kraljevo oblast, pa zago-tovilo naše globoke udanosti in neomajne zvestobe.

Razpis pilotskih mest

Kraljevski Jugoslovanski Aero-Klub razpisuje več mest klubskih pilotov, ki morajo biti rezervni vojaški piloti. Ne smejo biti mlajši od 24 let in mo-rajo imeti vsaj 800 ur letenja, odnosno zvanje pila-ta-lovca ter dobro oceno. Prednost imajo rezervni članki in taki z višjo šolsko izobrazbo. Ker bodo zaposleni tudi v klubskih pisarnah, morajo imeti tudi pisarniško prakso. Služba bo stalna z možnostjo napredovanja. Razume se, da bodo zavarovani proti nezgodam. Istotako je razpisana stalna služba pre-vega mehanikarja, ki mora biti rezervni vojni me-haničar z daljšo prakso in z prvovrstnimi službeni-mi ocenami. Vsa nadaljna pojasnila daje pisarna Aero-Kluba, Gradišče 9-I, Ljubljana. Rok za prijavo je do vključno 20. marca.

sečnih obrokih, prvi obrok pri vpisu, drugi obrok 1. aprila, tretji obrok 1. maja in četrti obrok 1. ju-nija. Poletni abonma bo odigran v času od 20. marca do 28. junija. Obroki so: za ložo v parterju in I. redu št. 1—5 po 190 Din, št. 6—9 po 220 Din. parterni sedeži I vrste 61, II.—III. vrste 58 Din. IV.—VI. vrste 52 Din. VII.—IX. vrste 43 Din, X. do XI. vrste 40 Din. Za balkonski sedež I. vrste 39 Din, II. vrste 32 Din, za galerijski sedež I. vrste 24 Din, II.—III. vrste 20 Din, IV.—V. vrste 16 Din.

Celjske novice

Celje, dne 15. marca.

OUZD bo zgradil v Celju palačo delavskega zavarovanja. Mestna občina se je že dolgo priza-devala, da bi OUZD zgradil v Celju moderno pala-čo delavskega zavarovanja. Pred dnevi je prejel župan g. Mihelič obvestilo, da je SUZOR v Za-grebu načelno že pristal na gradnjo take palače v Celju. Predvidene so iste investicije kakor v Kranju. Ta palača se bo zidala poleg Delavskega azila na Vrazovem trgu.

Težka nesreča delavca. V soboto popoldne je delal med Grobelnim in Sv. Jurijem ob juž. žel. prugah delavec Pesko Valentin iz Sv. Jurija ob juž. žel. Zaradi močnega vetra ni slišal prihajajočega brzovlaka, ki je vozil proti Celju. Lokomotiva je zadel ob Peska in ga odbila. Pesko je pri tem dobil poškodbe na desni rami, na glavi pa smrtno nevarno rano.

Dva napada na cesti. V nedeljo zvečer so se fantje na cesti v Zg. Ložnici iz neznanega vzroka stekli. Pri tepežu je dobil Kunst Martin, 22letni posestniški sin iz Sp. Ložnice, močno rano v hrbet, ki mu jo je zadal z nožem neki fant iz Velike Pirešice. Pri istem tepežu je nekdo z nožem sunil v hrbet tudi Pangerla Jerneja, ključavničarja iz Začreta, občina Škofja vas. — Kovača Karla, 47-letnega delavca pri regulaciji Savinje, sta napadla 12 t. m dva moška in ga udarila z nekim topim predmetom, tako da je dobil precejšnje poškodbe po obrazu in desni roki.

Nesreča v Trbovljah

Ljubljana, 16. marca.

Snoči so z zadnjim vlakom pripeljali v Ljub-ljano g. Karla Zajdela, elektrotehnik iz Trbovlj. Bil je popoldne zaposlen pri električnem daljno-vodu. Postavljali so droge. Eden izmed drogov se je pri delu nagnil in ga niso mogli več zadržati, tako da je padel po tleh. Pri tem je butnil ob Zajdela, ki ga je močno poškodoval po glavi. S kolodvora so Zajdela prepeljali v bolnišnico, kjer so mu nudili prvo pomoč.

Vlada naj očisti „Narodno odbrano“

Novi Sad, 15. marca. m. Zaradi protizakonitega postopanja osrednjega odbora »Narodne odbrane« v Belgradu, je bil včeraj izredni občni zbor kra-jevnega odbora v Novem Sadu, na katerem so vsi govorniki ostro napadali poslovanje osrednjega od-bora, predvsem predsednika in glavnega tajnika. Na občenem zboru je bila sprejeta resolucija, ki jo bodo poslali vladi s prošnjo, naj ona razčisti raz-mere, ki vladajo v »Narodni odbrani« ter naj po-stavi na čelo glavnega odbora komisarja.

Prvenstvo GZSP

V soboto in nedeljo bo na Vršiču alpsko prvenstvo Gorenjske zimsko-sportne podzveze. Proga za smuk bo dolga 6 km, kar pomeni, da spada med najdaljše proge, ki so bile letos pri-pravljene za smuk. Na startu bodo vsi naši naj-boljši tekmovalci, med njimi zlasti Praček, Heim, Znidar, Novak, Urbar, Zvan, Klein, Volčini itd. Tekma obeta biti spriču tako močne konkurence zelo napeta.

Od tu in tam

O nekem proglasu, ki ga naj bi izdal na narod dr. Maček so pisali mnogi jugoslovanski listi. Za-grebški časopisi pa te vesti pobijajo in pravijo, da so izmišljotina belgrajskih listov, ki na vsak način hočejo iztuhlati, kaj sta dr. Maček in dr. Krnjevič govorila v Grazu. O kakem proglasu ni duha ne sluha.

Predstavniki savske banske uprave se mude v Dalmaciji in pregledujejo možnosti, kako bi se tuj-ski promet letos še dvignil. Ustanoviti hočejo v vsa-kem letoviškem kraju turistični odbor, ki bi v zve-zi z vsemi okrajnimi glavarstvi in mestnimi turi-ističnimi odbori smotreno delal za svoj cilj. Ta ži-vahnost in iniciativnost je nujna radi konkurence italijanskih letovišč, ki bodo letos pritegnila mnogo Nemcev, če že ne zaradi političnega zblizanja med Italijo in Nemčijo, pa zaradi cen, ki so v Italiji mnogo nižje kakor pa v Dalmaciji. Vedeti je treba, da je mnogo dalmatinskih hotelov last tujcev.

Telefonski in brzojavni kabel bodo zgradili med Mariborom in Belgradom. Poštni minister je dobil pooblastilo, da najame posojilo 200 milijonov dinarjev za ta dela. Tako se bo naše gospodarstvo moglo okoristiti z direktnimi zvezami z Vzhodom in Zapadom. Avstrija bo tudi podaljšala svoj kabel do Sent Ilja, da se bo priključil k jugoslovanske-mu. Obenem bo Dunaj dobil direktno zvezo s Ca-rigradom.

V gozdu v okolici mesta Koprivnice je neki de-tektiv odkril podzemeljsko skrivališče vlomilcev ter dva tudi prijel. Hišica je bila pogreznjena v zemljo tako, da je bila streha ravna zemlji in po-suta z listjem. V kolibi sta vlomilca stanovala, ime-la shranjeno vse vlomilsko orodje ter orožje.

Iz strahu pred tuberkulozo se je ubila belgraj-ska zdravnica dr. Draginja Trpković. Zbolela je na pljučih, da je morala vzeti dopust in se iti zdraviti. Bojazen, da se je lotila neozdravljiva bolezni, pa jo je tako prevzela, da si je končala življenje. Ko so jo zdravniki pregledali, so ugotovili, da nje-na bolezen ni bila tako nevarna.

Za svoje narodne noše in izdelke hišnih obrti so znali Bosanci vzbuditi zanimanje po vsem svetu. Iz vseh severnih evropskih držav ter tudi iz Ame-ricke povprašujejo po tem blagu. Iz nekega severno-amerikanskega mesta je sarajevski »Putnik« dobil pismo, kjer ga Amerikanci prosijo, naj jim preskr-bi večjo zbirko najlepših domačih izdelkov in nekaj narodnih noš. Te stvari bodo porazdelili kot najbolj dragocena darila damam, ki se bodo udeležile neke velike javne slovesnosti v tistem mestu. Seveda so Sarajevčani hitro nabrali, kar so najlepšega imeli in odposlali v Ameriko.

Tudi v drugih krajih po Jugoslaviji je divjal v nedeljo zvečer lud vihar, podobno kot v Ljublja-ni. V Karlovcu je vihar naredil škodo na električ-nem vodu, da je bilo mesto nekaj minut brez luči. Na morju so se ladje morale boriti z velikanskimi valovi in burjo. Reke v Posavini pa so zaradi vi-harja vzhvalovile in preplavile na novo velike kom-plekse zemlje. Tu bodo trpeli največjo škodo, ker voda odnaša plodno pre-t. Na Lonjskem polju je voda zaradi tega črna.

Dvajset kmetov stoji pred bjelovarskim sodi-ščem in se morajo zagovarjati zaradi številnih zlo-činov in roparskih napadov. Najprej so se zedinili na to, da bodo vsakomur pobrali orožje, za kogar so vedeli, da ga ima. Znajo pa ta postopek tudi uteme-ljevati. Pravijo, da je bilo v bjelovarski okolici mnogo požarov, ki jih je podtaknila zločinska roka. Kmetje so bili zaradi tega prisiljeni, da so sami stopili v svojo obrambo in čuvali svoja imetja. Nujno pa je bilo pri tem potrebno orožje. Nabavili so si ga tako, da so ga naropali pri tistih, ki so ga imeli. Toda potem jih je prevzela objestnost in so začeli kovati tudi bolj nevarne načrte. Napadali in ropali so ljudi, kjer se je dalo.

Krvavo so se stekli vsi družinski člani posest-nika Antona Berta v Novem Bečeju. Berta je bil svoj čas bogat človek, pozneje pa je začel v dolgeve in potem v revščino. Številni otroci so se zaradi tega z očetom in materjo stalno prepirali. Tako so se spo-rekli tudi v nedeljo. Dva starejša brata sta napadla mater, a mlajša dva sta začela pretepavati svojo sestro. Ko so bile ženske odpravljene, so se pa ste-pili bratje med sabo kar z noži. Mlajša brata sta ubila enega, drugega brata pa težko ranila. Sedaj pa sedita že za zamreženimi okni.

Izravnavo našega aktivnega salda napram Nemčiji hoče doseči naša država. Pred dnevi smo poročali, da je Narodna banka že izdala odredbo, da se mora izvoz v Nemčijo zmanjšati za tri četr-tine. Potem so baje predložili Nemčiji predlog, naj se 10% nemškega uvoza k nam uporabi za kritje našega salda. Toda Nemčija je to odklonila, a ob-enem predlagala, da bi se vprašanje izravnave sal-da rešilo sporazumno.

Včeraj so v Belgradu pokopali truplo Milana Pribičevića. Pogrebu je prisostvovalo veliko lju-di, poslovalo pa se je od njega več prijateljev in poli-tičnih sodelavcev. Pogreba se je udeležilo tudi ce-lokupno vodstvo belgrajskega dela združene opo-zicije.

Prepredenega tatu so v Sisku prijeli prav v trenutku, ko jo je hotel popihati s precej obilnim plenom iz mesta. Cvetko Karamušić je prosjatelj po hišah in kjer se mu je nudila prilika, je tudi kaj vrednega sunil. V soboto je prišel tako v hišo ne-kega trgovca in izbral priliko. Odnesele je precej zlatnine ter nekaj denarja. Zunaj hiše se je pa preveč sumljivo vedel, da je opozoril nase neko žensko, ki ga je prijavila policaju. Tik, preden se je mislil odpeljati iz mesta, ga je prijel policaj.

V vasi Mihovljanskem jarku pri Krapini se je prevrnil velik lonec vroče vode s štedilnika in je voda poparila tri otroke, ki so se igrali v bližini. Dva sta v strašnih bolečinah kmalu umrla, tretjega pa so prepeljali v bolnišnico. Otroci so v razgrano-sti, ko so bili v kuhinji, sami prevrnili lonec.

Kakor v filmu so včeraj v Zagrebu lovili ne-kega napadaleca, ki se je na ulici lotil mizarskega pomočnika Janka Petrača. Ko se je približal straž-nik, jo je napadalec pognil v beg. Za njim pa so jo ucvrli vsi pasantje in policaji. Ko je napada-lec uvidel, da je le preveč zasledovalec, je vzel svoj nož in začel z njim mahati okrog sebe. Pri-tekel je v diru do nekega vrta, preskočil ograjo, skočil spet v neko vežo, od tod pa v drugo ulico. Skakal je iz veže v vežo, nazadnje pa je splezal na neko streho. Toda ni mu šlo tako, kakor je računal. Prijeli so ga vseeno.

Srečanje s članom Scotland Yarda

Ljubljana, 15. marca.

Bilo je v brzovlaku. V Benetkah je vstopil v I. razred zanimiv potnik: pipica v ustih ga je na prvi korak izdajala, da je Anglež; potrjevala je to še njegova visoka postava, njegov koščen izraz pa, ki si ga moraš za vedno zapomniti, me je takoj spomnil, da sem gospoda že nekje videl. Ni bilo treba dolgo premišljevat — smučarska oprema je potrjevala, da je bil v nekem italijanskem zimsko-sportnem kraju. In tam sva se videla nekaj časa prej.

Govorila sva že tedaj, po neki smučarski turi. Bile so vse mize zasedene in moral je pristesti k meni. Tedaj je takoj dejal, da zna samo angleško in nemško. Govorila sva v nemščini — vsaka beseda je v tuju izdajala človeka, ki nemščine ni vajen. Počasi in previdno je govoril, v kolikor je sploh govoril. Bil je skrajno redkobeseden, kar je vedno opravičeval s slabim znanjem nemščine. Zna torej prekleto samo angleško. Toda naenkrat sem bil zelo iznenaden: v veži hotela je stopil mimo neke dame in z njo spregovoril nekaj stavkov gladko v — francosčini. Tedaj se mi je začel zdeti mož skrivnosten... To mojo dozvedanje je potrdila še nova okolnost, ki me je dobesedno osupnila: na obešalniku je visel nekaj smučarski površnik. Iz njega je molel konec — belgrajskega »Vremena«. Opazoval sem kdo bo površnik obel. Vzel ga je — Anglež, ki da zna samo angleško in nemško... Vedel sem takoj, da gospod ne hodi po svetu samo radi smučanja in zabave.

Ko sem se odpravil, sem se na poti proti kolodvoru malo premišljeval o tem skrivnostnem gospodu; sedaj pa se je naenkrat pojavil z menoj v istem kupeju.

Predvsem: diplomat...

Kmalu se je razvil pogovor. Iz običajnega predmeta — o vremenu in smučanju — sva počasi in previdno prehajala na vse mogoče druge stvari. Ze v hotelu sem zvedel, da je gospod visok angleški diplomatski uradnik v inozemstvu. V zvezi s tem sem si tudi lažje razlagal njegovo obnašanje. V vlaku pa sem mu odkrito dejal, da sem prepričan, da dela poleg svoje diplomatske službe tudi za Scotland Yard. Nisem ga spravil v nikako zadrego. Popolnoma ravnodušno je dejal v sekani nemščini: »Delam s Scotland Yardom v toliko, v kolikor so pač vsi angleški diplomati že po svojem položaju navezani na to delo.« Morda je spoznal, da mu nisem nevaren — postal je gostobesednejši. Na moja radovedna vprašanja, kako in zakaj je imel v žepu belgrajsko »Vreme«, mi je dal take odgovore, da niti zdaleka nisem pričakoval kaj takega. Nisem pa seveda mogel ugotoviti — in še danes ne vem — ali je res vse tako, kakor mi je pripovedoval.

Ruski »paradiž«

Med nadaljnjim pogovorom sem izvedel, da zelo mnogo potuje tudi po Rusiji. Bil je sploh ne-

kaj časa dodeljen nekemu angleškemu diplomatskemu predstavništvu v Rusiji. Tu sem začel iztresti vso svojo radovednost, ki je simpatični Anglež niti ni preveč odbojal. Če na kaj ni hotel odgovoriti, je popolnoma mirnodušno in brez najmanjše zadrege dejal, da mi na to pač ne more odgovoriti. Ko sem mu zatrjeval, da bi mi ravno on lahko dal popolnoma zanesljive informacije o Rusiji, ki jih je sprito nasprotujočih si vesti težko dobiti, je postal še bolj dostopen.

»Povprečen Evropejec — je dejal — si sploh ne more predstavljati ruskega človeka in ruskih razmer, če ni bil tam. Rusi sami, zlasti mlajše generacije in zakrknjeni pristaši sedanjega ruskega boljševizma, so prepričani, da si bodo ustvarili raj na zemlji. Tak raj seveda potrebuje žrtev — tako mislijo ti Rusi. In zato jim ni mar, če tisoči gladujejo, če morajo prestajati najhujša trpljenja. Za vsem tem pride pravi paradiž — o tem so trdno prepričani.

Ko sem se pred meseci odpeljal iz Rusije, je vladala v Rusiji neverjetna lakota. Razmere v Rusiji zasledujem, oziroma jih deloma tudi sam doživljam že okrog tri leta. Stvari pa, kakršne sem doživel v zvezi z gladovanjem pred meseci, si ne želim več doživeti.

Kako živi diplomat v Rusiji

»V kraju, kjer sem bil s svojim kolegom diplomatskim predstavnikom, imata tako predstavništvo samo še Nemčija in Francija.« Tu me je — ko sem ga vprašal po namenu teh predstavništev — Anglež opozoril, da je v glavnem naloga teh diplomatskih predstavnikov, zlasti nemških in angleških, da študirajo in zasledujejo, kako Rusija razpeta svojo boljševiško propagando po Evropi. »Pri tem so najbolj aktivni pač Nemci. To se pravi — aktivni v tem smislu, da obešajo vsak svoj uspeh na veliki zvon. Mi delamo v tem oziru popolnoma drugače — previdno in tiho. Zato imamo dokaj lažje stališče kakor Nemci.

Rožnatih razmer nima v Rusiji noben diplomat. V kraju, kjer sem bil, nismo imeli z meščani prav nobenih zvez. Če bi ne bilo Nemcev, ki imajo poseben avtomobil, v katerem se da tudi prenočevati, res ne vem, kako bi vzdržal. Tako pa smo vsaj od časa do časa napravili kake avtomobilske ture po slabih ruskih cestah ter si s tem napravili malo razvedrila.

Obdani od armade špijonov

»O kakem svobodnem gibanju v Rusiji sploh ni govora. Imamo vse pravice, a nobene svobode. Kamorkoli stopim iz našega poslopja, povsod mi sledi po nekaj ruskih špijonov, ki vodijo predvsem evidenco o tem, s kom inozemci govorimo, kam zahajamo in — če morejo ugotoviti — kaj delamo. Naše delo je zaradi tega zelo oteženo. Doseči moremo resne uspehe edino z — denarjem. Kadar imamo v načrtu kako večjo akcijo, tedaj se vedno najdemo skupaj Angleži in Nemci. Nato

skupno financiramo akcijo, ki rodi včasih odlične uspehe, včasih pa se konča tudi s smrtjo katerega izmed naših plačancev. To je v ostalem temna stran našega dela. Toda, delo mora biti opravljeno in sredstev ne moremo izbirati.

Špijonažni boj po vsej Evropi

Ko je Anglež videl, kako mu z zanimanjem sledim, je postal prav zgovoren ter začel pripovedovati o špijonažnem boju, ki je razpreden po vsej Evropi in v katerem je doživel že nešteto neprijetnosti, pa tudi mnogo uspehov.

»Kako se motijo — je nadaljeval Anglež — tisti ljudje, ki mislijo, da stopajo špijoni v akcijo samo za časa vojne. Jaz za svojo osebo sem prepričan, na špijonažo še nikdar, odkar stojim svet, ni cvetela tako bujno, kakor prav v sedanjih časih. Sirom Evrope imajo velike države razpredene špijonažne mreže; ni ga na važnejših linijah ekspresa, ki bi v katerem izmed svojih prvih razredov ne nosil s seboj kakega elegantnega gospoda ali elegantno damo, ki potuje pod tujim imenom in za katere cilje in namene ne ve nikdo. Ze v sosednem kupeju pa leži navadno drugi, ki se navede za ves svet ne zanima, ki pa v resnici pazi na vsak gib svojega »varovanca«. Interesi držav se križajo in naloga špijonov je, da vodijo v mirnem času vojno brez orožja in brez smodnika. Ta borba je čisto hujša, kakor ona na fronti.

Za svojo osebo sem tega življenja že navajen. Sem brez družine, denarna sredstva mi ne igrajo prav nobene vloge, pri vsem svojem napetem življenju pa vidim ogromno sveta.« Tu mi je povedal svoje mnenje o Jugoslaviji, ki jo pozna neverjetno dobro.

Protiboljševiška špijonaža

Dejal je, da potroši za špijonažo gotovo največ Rusija, za njo Nemčija in Anglija. Tu si nisem mogel kaj, da ga ne bi malo podrobneje vprašal o protiruski špijonaži. »Glavni namen protiruske špijonaže je pač v tem, da skušamo odkriti vse centre ruskih špijonov okrog po svetu, zlasti seveda po Evropi. Pri tem imamo k sreči prav dobre uspehe. V Londonu imamo točne sezname in zemljevide vseh glavnih ruskih špijonažnih central, ki delujejo okrog po Evropi. Morda mi ne boste verjeli, da imamo mi Angleži o ruski špijonaži, n. pr. v Jugoslaviji morda boljše podatke, kakor Jugoslavlani sami. (Za take izjave seveda ne morem prevzeti odgovornosti za njihovo točnost.) Pri tem delu se mi bistveno razlikujemo od Nemcev: dočim nemška GESTAPO takoj obvesti o vsem, kar odkrije, dotično državo, katere se to tiče, mi podatke samo zbiramo in jih hranimo sami. Imamo za to gotove vzroke in sem prepričan, da imamo v svojih rokah najboljšje delujočo protirusko špijonažo. Kolikokrat se je že zgodilo, da so Rusi — čim je bila po metodah nemške GESTAPO izvršena v kateri izmed tujih držav reakcija — takoj odkrili vir, kjer so Nemci stvar odkrili. Ta vir je bil potem Nemcem za večno onemogočen, sami pa so si stališče za nadaljnje delo neprimerno poslabšali.

Nemške tovarne v Rusiji

Anglež je imel očitno zalogo najzanimivejših stvari. Prišla sva na rusko vojko, na način izvajanja ruske diktature in sploh na vse ruske zadeve, ki so padle v glavo Angležu ali meni, da sem ga vprašal. Glede ruskega napredka je dejal: »Rusi delajo prav enostavno: rabijo na primer tanke za svojo armado. Kupijo kratkomočno v inozemstvu, navadno v Nemčiji, recimo 20 različnih tankov. Ruski inženirji tanke razderejo in jih do vseh podrobnosti pregledajo; če nekaj časa fabricirajo v ruskih tovarnah že iste tanke, ki sicer niso tako popolni, kakor nemški, a jih vendar fabricirajo v ogromnih količinah. Isto so napravili s topovi. Ne radi dovršenega bojnega orožja, marveč radi ogromne množice tega orožja — radi tega je Rusija država, ki je v vojaškem oziru nikdo ne sme podcenjevati. Ima pa gotovo tudi svoje vojaške skrivnosti, ki jih še ni odkrila nobena tuja sila. So to predvsem kemične iznajdbe. Ne vemo sicer, koliko teh svojih lastnih stvari Rusi imajo. Imamo pa podatke, da v raznih laboratorijih preiskujejo razne tuje izdelke, posebno nemške, ki jih potem kopirajo, deloma pa celo izpopolnjujejo. Ta del našega dela — prodrati v tajno ruskih kemičnih laboratorijev — je najtežji. Do laboratorijev ne samo da nikdo nima dostopa — celo lastne ljudi, zaposlene v laboratorijih, ruska špijonaža najstrožje nadzira. Dogodilo se je že, da je kak nastavljenec laboratorija nevedoma prišel kje v stik s kakim tujcem. Takoj je bil obtožen izdaje in kazni so čisto tako krivične in pretirane, da

mora imeti človek, ki je o nedolžnosti ruske žrtve poučen in ki hoče molčati (ker v lastnem interesu mora), jako dobre živce. V takih slučajih se človeku našega kova zgabi nad življenjem in razmerami, ki vladajo za kulisami vlesil...»

Eno izmed več imen

Vlak se je bližal Trstu. Spomnil sem Angleža, da je na neki sliki, ki sem jo napravil pred italijanskim hotelom, tudi on. Po ovinkih sem dosegel svoj namen: zadel si je sliko. Zato sem ga prosil za naslov. Tedaj sem vedel, kaj bo: privlekel je na dan blok in napisal najprej nek naslov. Pa ga je raztrgal in napisal drugega. Potem pa je nekaj časa premišljeval in dejal: »Dal vam bom naslov na naše poslanstvo v neki tuji državi, ne v tisti, kamor sedaj grem in kjer sem sedaj stacioniral. V tisti državi jim namreč ni treba vedeti, ki sem bil. Vso pošto nam vedno pregledajo. Če vam pa dam naslov našega poslanstva v sosedni državi, dobim pismo med diplomatsko pošto, ki jo prinese k nam kurir.« Ko sem prečital naslov, sem videl to, kar sem slutil: bilo je popolnoma drugo ime (ne tisto, pod katerim so ga klicali v hotelu), naslovljeno pa je bilo na angleško poslanstvo v neki severni državi. Zagotovil mi je, da mi bo potrdil, če je slike sprejel. Prepričan pa sem, da se to ne bo zgodilo, ker zelo domnim, da bi mi previdni Anglež zaupal svoje pravo ime odnosno tak naslov, po katerem bi ga lahko kdo izsledil...

Ko sva se v Trstu razhajala, mi je med roko-vanjem prav razpoložen dejal, da ni izključeno, da se še kdaj vidiva v — Ljubljani...

Obvestila

Ljudska univerza v Ljubljani. V sredo, 17. t. m. bo predaval univ. prof. ing. M. Osana o televiziji. Predavanje bodo izpopolnjevali poslušalci, da bo vsakdo dobil jasen pojem o prikazovanju slik na daljavo. Predavanje, ki se bo vršilo v mali dvorani filharmoničnega društva, se bo pričelo ob 20. uri; vstop prost.

Klub železničarjev JRZ v Ljubljani sklicuje za četrtek, 18. marca ob 15. uri v hotelu Metropol sejo, na katero vabi vse odbornike in zastopnike klubov s proge. Radi važnosti dnevnega reda prosimo, da se sejo točno in zanesljivo udeležite.

V. znanstveno predavanje Prirodoslovnega društva v Ljubljani bo v četrtek, 18. marca ob 18. uri v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi, pri-tilje, levo. Predaval o g. prof. E. Schmidt iz Münchena o temi »Kemijeni ustrojnativne celuloze in drugih polimernih ogljikovih hidratov«. Dostop vsakomur brezplačno.

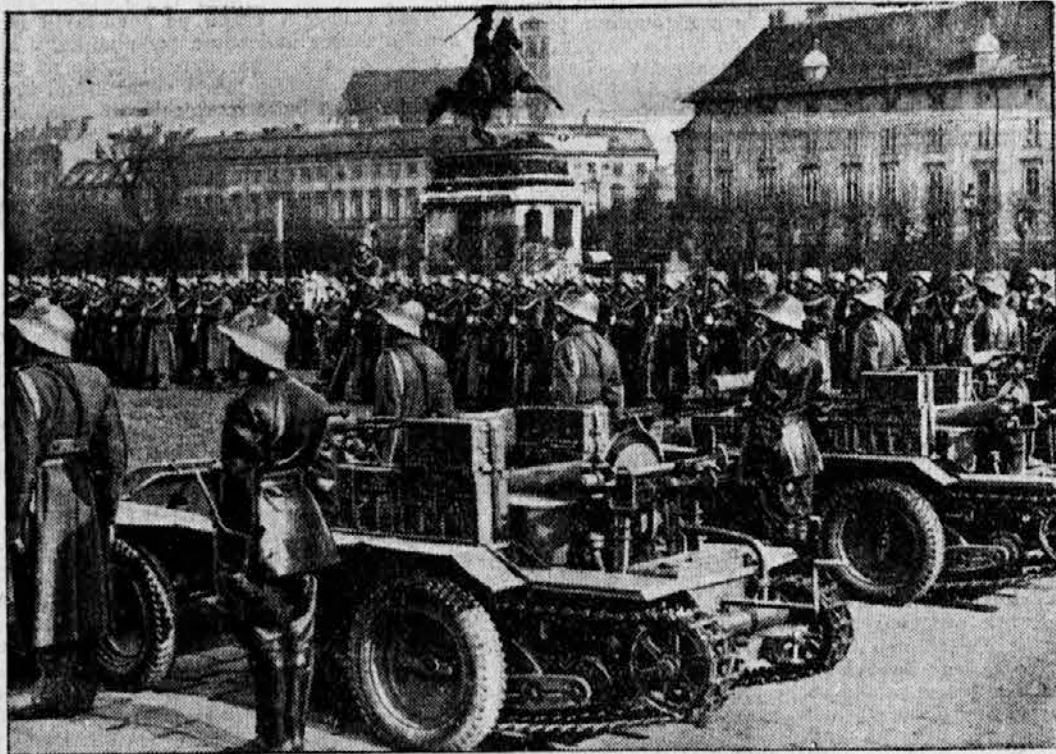
»O pomlajevanju« bo govoril g. univ. prof. dr. Boris Zarnik iz Zagreba v torek, 16. t. m. ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice. Posetite to predavanje Prirodoslovnega društva v čim večjem številu. Vstopnina 4 in 2 Din.

Na kongres Kristusa Kralja v Poznanju! V kongres Kristusa Kralja bo letos od 25. do 29. junija v Poznanju, kjer je sedež primasa Poljske kardinala A. Hlond. Na lepem priliki, da obiščevo Poljsko, se poklonimo kardinalu Hlondu in prisostvujemo kongresu, kateri je dobil poseben sijaj in pomen vsled tega, ker zboruje v bližini brezbožne Rusije. Izletniki od-potujejo iz Ljubljane 24. junija opoldne. Naslednji dan pridejo v Krakov jutraj, kjer imajo v hotelu celo-dnevno oskrbo in si ogledajo kraljeve grobove na Wa-welu in druge zanimivosti. Popoldne je izlet v sve-tovno znano Veliko, kjer so največji solnati rudniki, v katerih se nabujajo krasne dvorane, cerkve in ol-tarji, vse izklesane iz soli. Drugi dan, 26. junija zjutraj se odpeljejo izletniki v Čenstohovo, največjo slo-vaško božjo pot, ki se s ponosom imenuje slovanski lurd. Saj to božjo pot obišče vsako leto do en mil-ion romarjev. Popoldne se odpeljejo proti Poznanju, kamor pridejo zvečer ob 8. Tu imajo hrano in stanova-vanje v dobrih hotelih. Dne 27. junija prisostvujejo dopolnilni kongresnim svedčanostim, popoldne pa na-pravijo izlet v Gniezno, kjer obiščejo znamenito kate-dralo, zvečer se vrnejo nazaj v Poznanj, kjer ostanejo oha naslednja dneva. Pri zaključni slovesnosti v pro-cessiji naj bi izletniki sodelovali v narodnih nošah. Zvečer se odpeljejo v Varšavo, katero si naslednji dan ogledajo, nkar se vrnejo 1. julija popoldne v Ljub-ljano. Vsi stroški, t. j. vožnja III. razred brzovlaka od Maribora do Poznanja in nazaj do Maribora, ho-telska hrana in stanovanje, izleti, vstopnine in na-cionalna kupina skupno 2400 Din. Prijave sprejema Prosvetna zveza v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7, in sicer se je treba prijaviti zadnji čas do 1. maja. Ob prijavi je treba plačati 500 Din kot prvi obrok ostala vsota so-plača do 1. junija »Slovenci in Slovenke, udeležimo se v obilnem številu prireditve, ki je slovanska, katoliška in kulturna in daleko prekaša teatralično pariško sve-tovno razstavo.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Torek, 16. marca: 11 Soliska ura: O potovanju po Bolgariji in njenih planinah (g. dr. Oskar Reya) — 12 Zvezde in zvezdniki pojo (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13 Čas, spored, obvestila — 13.15 Radijski orkester — 14 Vreme, borza — 18 Pester spored (radijski orkester) — 18.40 Narodna kultura in živostvo (g. prof. E. Boje) — 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nacionalna ura: Mesečni kulturni pre-gled (Belgrad) — 19.50 Zabavni kotiček — 20 III. ura slovenske orgelske glasbe — Sodelujeta prof. Pavel Rančigaj (orgle) in gđ. Stelka Korenčanova (samo-spevi) — 21.15 Pevski zbor akademikov »Slovenski fantje« 22 Čas, vreme, poročila, spored — 22.15 Lahka glasba (radijski orkester).

Proslava dvestotnice obstoja avstrijskih gardnih oddelkov. — Slika kaže oddelek motorizirane vojske.

J. Jurca:

Beg čez Azijo

20

Ze smo čakali ure, da pobegnemo, ko me je po-iskal štabni zdravnik Niedermayer in mi je prepo-vedal, da bi pobegnili z drugimi. »Pod nikakim po-gojem ne smeš na pot, ker si bolan in ne boš vzdr-žal napora! Izdal bi le sebe in druge! Težko mi je bilo pri sre, vendar sem se udal. Fasling in Pse-lak sta se sama odpravila. S seboj na zid sta si vzela Poljaka Slivo, tudi pogumnega fanta. Previd-no so se splazili v etop. Straže so vse seделе okrog ognja in bile v živahnem pogovoru. Predrzo so hiteli mimo njih na obzidje in ovili vrv okoli strel-nih lin. Nato sta se Fasling in Pšeslak sama spu-stila kakih 14 metrov globoko na zemljo, nakar je Sliva potegnil vrvi nazaj in se neopaženo priplazil v svojo sobo.

Cez nekaj dni je vprašal komendant: »Kje je pa konzul, da ga ne vidim več sprehajati se?« »Močan tifus ima!« mu je odgovoril Niedermayer. »Nihče ne sme do njega! Prosil bi, da bi mi kdo prinesel zanj zdravila iz mesta!« — »Dobro, kar zapišite, jaz sa mpošljem slugo ponje!«

Minilo je zopet nekaj dni. Kar je prišel koman-dant in je rekel: »Zdaj pa hočem videti konzula, če ima tudi še tako močan tifus!« — »Zelo mi je žal, gospod komendant!« mu je odgovoril Niedermayer. »Konzula že 14 dni ni več tukaj! Zastonj ga iščete!« »Kaj?« Vi ste me navlekli in me imeli za norca?« — »Naredite z menoj, kar hočete! Mi moramo tako delati, drugače ne bomo zmagali!«

Takoj smo morali vsi iz sob ven na dvorišče. Steli so nas in šteli, toda ni manjkal samo konzul, temveč še dva druga. Seveda jim je bilo največ za konzula. Angleži so že delali načrte, kako ga bodo kaznovali za njegova grešna dejanja, sedaj jim je pa zbežal!

Nemudoma so straže zopet pomnožili. Na zidov-ju so stale druga poleg druge in vso noč kričale. Tudi po dvorišču so hodile in vsakega, ki se je po-

noči prikazal, naglne nazaj. Vsak večer so nas prišli tudi štet k posteljam. Najbolj jih je jezilo, ker niso vedeli, kje so jim begunci ušli. Straže pri vr-atih so trdile: »Tu skozi ni šel nobeden!« — Straže na zidovju: »Tukaj tudi niso ušli!«

Pokolj nemške posadke v Teheranu. — Odkrit-je skrivne jame v trdnjavi in kopanje podzem-skega rova. — Angleški general Sachs prekri-ja naše načrte. — Vkljeni na rokah in nogah po štiri skupaj na enomesečnem potovanju v Isfahan.

Jaz sem se zelo kesal, da nisem pobegnil z njimi. Iskal sem vedno priložnosti, kje bi se dalo uiti, zlasti še, ko smo čez dva meseca dobili poro-čilo, da so srečno prišli v domovino. Le nekaj dni so hodili peš, nakar so prišli do Nemcem prijaznega rodu. Poglavar jim je dal konje in so jездili na Bagdad. Tam jih je pričakovala godba in mnogo vojaštva. Vsi trije so dobili visoka odlikovanja in so jih poslali v domovino. Pšeslak nas je pustil po-zdraviti iz Prage, kjer je postal komendant pri ujetnikih.

Zvedeli smo tudi, da je cesar Franc Jožef umrl in da je postal njegov naslednik cesar Karel. Dalje, da so Rusi vdrl čez perzijsko mejo z 10.000 kozaki. Nemški konzul v Teheranu je oborožil naše vojake, ki so ostali tam, in se je postavil kozakom v bran. Ker je pa naših bilo le 400, so jih kozaki nekaj kilometrov za Teheranom premagali in pobili do zadnjega moža. Padel je tudi nemški konzul. An-gleži so pa s topovi in strojnimi zasedli vse meje Belučištana in Afganistana.

Kaj nameravajo storiti z nami, nam ni bilo jasno. Vendar smo od straž izvedeli, da nas bodo Angleži v kratkem odgnali. Kdaj, se še ne ve.

Moje stanovanje je bilo v prvem nadstropju. To je v do 8 metrov debelem in do 14 metrov visokem zidovju je bilo dvoje stanovanj: eno spod-aj in eno zgoraj, kamor se je šlo po kamnitih stopnicah. Tlak spodaj je bil sestavljen iz velikih kvadratnih kamnitih plošč. Ko sem ob priliki šel

v svoje stanovanje, je ena plošča poleg stopnic bolj slabo ležala. Ko sem stopil nanjo, se je zabnila in čulo se je votlo bobnenje, kot da ne leži na trdni podlagi. Hitro mi je švignila misel v glavo: Kaj ko bi bil kak skriven hodnik? Še isti večer sem na-prosil Tirolca Bazanello, naj mi pomaga vzdigniti ploščo. Prikazala se je globoka okrogla in široka jama. Najbrž je bil tukaj svojčas vodnjak ali je pa jama služila za kakšne druge namene.

Drugi dan je Bazanella zaupal najino odkritje nemškemu častniku. Bili so veseli in so takoj zlo-žili nekaj denarja za sveče. Zvečer, ko nas je po-veljnik straže preštel, če smo vsi v posteljah, smo splezali jaz, Bazanella in Madžar Varga po lestvi v jamo, potem sta pa dva naša vojaka ploščo zaprla za nami. Kopali smo vso noč: za krampe nam je služila kratka železna ota, za lopato naše roke. S kamenjem, ki smo ga izkopali, smo jamo čez pol pregradiili in smo metali prst zadaj.

Tako smo delali že 14 dni. Najbolj mučno je bilo, da nam nazadnje sveča ni hotela več goreti. Izkopali smo že kakih 7 metrov luknje, ki je bila komaj tako velika, da je lahko človek ril skozi. Poleg tega, da je bilo nevarno, da ne bi koga podsulo, je tudi primanjkovalo zraka v luknji. Pre-skrbovali smo si ga na ta način, da je eden vedno stal pred luknjo, mahal z bluzo in potiskal zrak naprej.

Na zidovju zgoraj so naše kopanje gotovo čuli, ker so vsak dan prišli preiskovat naše sobe, če ni mogoče kje kaj prevrtnega. Kajpak niso ničesar našli.

Ko smo neko noč že zopet kopali pod zemljo, je Varga priplezal proti jutru ves vesel iz brloga in nam povedal: »Smo že skozi! Luknjica je sicer še za jabolko velika, toda v pol ure bo tolikšna, da bomo šli lahko skozi.« Kar pustimo jo za danes! smo sklenili. »Za to imamo še dosti časa!«

Povedali smo Nemcem, da je izhod gotov. Do-točili smo, da počakamo še dva dni, da ne bo več meseca, medtem si pa pripravimo živeža za nekaj

dni, obleko in kakšno orožje. Jaz sem kupil mesa in dolg nož, ki je bil nalašč za to pripravljen, da si se lahko branil z njim. Na perzijsko kapo sem našil črne žime in jo na koncu nekoliko razkrtal, da je bilo videti, kot bi bili lasje kakega Perza. Vse je bilo že pripravljeno. Zjutraj rano smo zadnji dan vstali, da še izpopolnimo, kar je bilo potrebno. Toda kaj je to? Na dvorišče je prikorakala cela stotnja indijskih vojakov, za njimi pa več angle-ških častnikov, med njimi general Sachs.

»Vsi na dvorišče!« se je glasilo povelje. Raz-vrstili so nas in nas pričeli preiskovati. Denar, papir, svinčnike, vse so nam pobrali! Ena patrolja je šla po naših sobah in vse pretaknila. Jaz sem imel nož skrit v razpokanem zidu. Našli so ga in odnesli. Perzijsko obleko sem imel všito v blazini, na kateri sem spal. Prezerali so blazino in zmetali cunj ven. Vendar mi jih niso vzeli. Najbolj so se smejali moji kapi.

Ko je bila preiskava končana, je poklical ge-neral Sachs nemškega majorja, ki je znal tudi an-gleško in nam je prebral tale ukaz: »Vi greste danes odto. Jaz vas ne prevzamem kot vojne ujetnike, temveč kot vohune, revolucionarje in razboj-nike. Če bo kdo na poti samo pokazal, da hoče uiti, bo takoj ustreljen. Ako vas bi hotel kdo osvoboditi, vas bomo najprej do zadnjega moža po-strelili in se šele potem umaknili. Zahtevam naj-večjo disciplino! Sedaj pa pojdite in pospravite svoje reči!«

Torej smo izdani! Ves naš trud je bil zastonj. Žalosten sem spravil skupaj svojo razmetano be-račijo.

Na dvorišče so prignali tropo mul, ki so imelo ob strani nosilne koše. V nekaj minutah smo se morali že zopet zbrati in so nas natovarili po dva in dva na eno mulo. Komaj smo sedli v koč, so nas vklelili v močne verige, najprej na nogah, potem na rokah. Kar nas je bilo Avstrijcev, smo pričeli godrnjati. Toda še pravočasno so nas posvarili Nemci, naj bomo tiho, ker ne poznamo Angležev!